

गुठी संस्थान
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, अधिकृत प्रथम श्रेणीको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)						
पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र विकास	१००	४०	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५ प्रश्न X १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत-समस्या समाधान	१ प्रश्न X २५ अङ्क = २५ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५ प्रश्न X १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत-समस्या समाधान	१ प्रश्न X २५ अङ्क = २५ अङ्क	
द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)						
विषय		पूर्णाङ्क		परीक्षा प्रणाली		
अन्तर्वार्ता (Interview)		३०		मौखिक (Oral)		

द्रष्टव्य :

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको परीक्षा भिन्दाभिन्दै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक प्रश्नको उत्तर छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ । साथै द्वितीय चरणको परीक्षामा सहभागी भएपछि मात्र तृतीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति : २०७६।५।३०

गुठी संस्थान
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, अधिकृत प्रथम श्रेणीको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र – प्रशासन र विकास

१. **संविधान र राज्य व्यवस्था**
 - १.१ नेपालमा राजनैतिक, संवैधानिक विकास र त्यसको विश्लेषणात्मक समीक्षा
 - १.२ विद्यमान नेपालको संविधान
 - १.३ नेपालको संघिय शासन व्यवस्था
 - १.४ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.५ सरकारको स्वरूप
 - १.६ कानुनी राज्य, लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - १.७ सुशासनका विभिन्न पक्षहरु
 - १.८ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, विश्लेषण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
२. **सार्वजनिक प्रशासन**
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासन र सार्वजनिक व्यवस्थापनका अवधारणाहरु
 - २.२ संगठन : गठनका आधार, सिद्धान्त र प्रयोग
 - २.३ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरु
 - २.४ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
 - २.५ सार्वजनिक बडापत्रको अवधारणा र यसको प्रयोग
३. **व्यवस्थापन**
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
 - ३.२ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरु (नेतृत्व, उत्प्रेरणा, निर्णय प्रक्रिया र सहभागितामूलक व्यवस्थापन)
 - ३.३ वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरु
 - ३.४ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र सूचना प्रविधि
 - ३.५ मानव संसाधन व्यवस्थापन
 - ३.६ सार्वजनिक संस्थानहरुको व्यवस्थापन र चुनौतिहरु
 - ३.७ व्यवस्थापन परीक्षण
४. **विकास प्रशासन**
 - ४.१ विकास प्रशासन सम्बन्धी अवधारणा र चुनौतीहरु
 - ४.२ योजना र परियोजनातर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कनप्रक्रिया ।
 - ४.३ आयोजना व्यवस्थापन
 - ४.४ आवधिक योजनाको उद्देश्य, नीति र राष्ट्रिय लक्ष्यहरु
५. **विकासको अवधारणा र आयामहरु**
 - ५.१ संघियतामा विकेन्द्रीकरण र स्वशासनको सैदान्तिक अवधारणा
 - ५.२ दिगो विकास र पर्यावरण
 - ५.३ विकासमा महिला सहभागिता र लैङ्गिक अवधारणा
 - ५.४ मिश्रित अर्थव्यवस्था
 - ५.५ समाजवादी अर्थ व्यवस्था
 - ५.६ विश्वव्यापीकरण र स्थानियकरण
 - ५.७ मिश्रित अर्थ व्यवस्था निजीकरण
 - ५.८ गरिबीनिवारण
 - ५.९ अन्तर्राष्ट्रिय अर्थव्यवस्थाको बदलिंदो स्वरूप र आर्थिक कूटनीति
 - ५.१० खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र

द्वितीय पत्र – सेवा सम्बन्धी

१. गुठी व्यवस्था र संस्कृति

- १.१ गुठी व्यवस्थाको परिचय र गुठीको प्रकार तथा नेपालको गुठी व्यवस्थाको विकासक्रम
- १.२ गुठी संस्थानको कार्यहरु, वर्तमान अवस्था, चुनौती र सम्भावनाहरु
- १.३ धार्मिक एवम् सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, विकास तथा व्यवस्थापन
- १.४ मठमन्दिर, देवालय, शिवालय, स्तुप, चैत्य, विहार आदिको महत्व र त्यसको संरक्षण
- १.५ प्राचीन मूर्ति, गर-गहना र धार्मिक, सांस्कृतिक सम्पत्ती संरक्षण तथा व्यवस्थापन
- १.६ धार्मिक पर्व, पूजा, जात्रा संरक्षण एवं सम्बर्द्धन र गुठी रकमी व्यवस्थापन
- १.७ नेपाली समाजको बनोट, नेपालमा धार्मिक सहिष्णुता र धर्म निरपेक्षता तथा नेपालमा प्रचलित धर्म, रहनसहन, संस्कृति, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
- १.८ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- १.९ नेपालमा रहेका सरकारी र सामुदायिक गुठीहरुको वर्तमान अवस्था तथा नेपाली सभ्यता, मौलिक परम्परा र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्धनमा गुठी संस्थानले गरेका र गर्नुपर्ने कार्यहरु
- १.१० नेपालमा गुठी जग्गा प्रशासन, संरक्षण र परिचालन, गुठी जग्गा, गुठी संचालनका लागि आय श्रोत र व्ययका क्षेत्र
- १.११ गुठीको सम्पत्ति संरक्षण, गुठी व्यवस्थापन र परिचालनका चुनौती, समस्या र समस्या समाधानका उपायहरु
- १.१२ गुठियार, मोही र मोहियानी हक सम्बन्धी जानकारी
- १.१३ जनसहभागिता परिचालन र गुठी व्यवस्थापन
- १.१४ छिमेकी राष्ट्रहरुका गुठी व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी
- १.१५ गुठी संस्थान कोष संचालन व्यवस्थापन

२. गुठी व्यवस्थापन सम्बन्धित ऐन, नियमहरु

- २.१ गुठी संस्थान ऐन, २०३३
- २.२ गुठी संस्थान (कार्य व्यवस्था) विनियम, २०४९
- २.३ गुठी संस्थान कर्मचारी सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी विनियम, २०५१ (संशोधन सहित)
- २.४ गुठी संस्थान आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६१
- २.५ भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ र भूमि सम्बन्धी नियमहरु, २०२१
- २.६ मालपोत ऐन, २०३४ मालपोत नियमावली २०३६
- २.७ जग्गा नाप जाँच ऐन, २०१९ र नियमावली
- २.८ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ र प्राचीन स्मारक संरक्षण नियमावली, २०४६
- २.९ अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६ र अभिलेख संरक्षण नियमावली, २०६३
- २.१० स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- २.११ न्याय प्रशासन ऐन, २०७३
- २.१२ प्रमाण ऐन, २०३१
- २.१३ मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४, मुलुकी देवानी कार्यविधि (संहिता) ऐन, २०७४

३. आर्थिक प्रशासन

- ३.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र र प्रमुख कार्यहरु
- ३.२ राजस्वका स्रोतहरु र तिनको वर्गिकरण, राजस्व परिचालन र राजस्व चुहावट
- ३.३ बजेटको सैद्धान्तिक जानकारी तथा नेपालमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन व्यवस्था
- ३.४ लेखा प्रणालीको सिद्धान्त र नेपाल सरकारको श्रेस्ता प्रणाली
- ३.५ संगठित संस्था र स्वसाशित संस्थाहरुको लेखापरीक्षण व्यवस्था
- ३.६ वेरुजु असूल, फछ्यौट तथा नियमित गर्ने व्यवस्था, बक्यौता लेखापरीक्षण र वेरुजु सम्परीक्षणमा देखा परेका समस्या तथा तिनको निराकरणका उपायहरु
- ३.७ आर्थिक अनुशासन, आर्थिक कारोवारमा वित्तीय तथा प्रशासकीय जिम्मेवारी, जवाफदेहीता र वित्तिय अनुशासनको मौजुदा स्थिति र समस्या
- ३.८ आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५, तथा आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४
- ३.९ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली २०६४
- ३.१० भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- ३.११ सम्पत्ति सुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) ऐन, २०६४
- ३.१२ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८
- ३.१३ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- ३.१४ सूचनाको हक सम्बन्धि ऐन, २०६४